

Gyógyítás vagy tudományos munka?

Interjú Dr. Lénárd László professzorral,
a Pécsi Tudományegyetem rektorával

Lénárd László professzor a Pécsi Tudományegyetem rektora, az Általános Orvostudományi Kar Élettani Intézetének igazgatója, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Életútjáról faggattuk. Elmondta, középiskolás korában fordult érdeklődése a pszichológia felé, azon belül a motiváció és a lelki történések mögött meghúzódó fiziológiai folyamatok érdekelték. Pécsen akkortiban pszichológusképzés nem folyt, így az orvostudományi egyetemet választotta. Már másodéves korában rendszeresen bejárta a Lissák Kálmán akadémikus vezette Élettani Intézetbe, ahol Grasner Endre docens és munkacsoportja éppen az őt leginkább érdeklő kérdésekkel, a motivációk kutatásával foglalkozott. Mai napig meghatározónak és nagy megtisztelésnek tartja, hogy diákként az egyetemi évek végéig tagja lehetett ennek a kutatócsoportnak. A diploma megszerzése után pszichiátriai és neurológiai tanulmányok következtek, majd a világhírű Környei Klinikára, a Pécsi Orvostudományi Egyetem Ideg-Elme Klinikájára került, ahol az agyszövetantól a pszichiátriáig részt vett valamennyi osztály munkájában és tanult klinikai fegyelmet, precizitást. Két és fél év múlva érkezett meghívás az Élettani Intézetbe, pontosabban az ott működő akadémiai kutatócsoportba, és ezzel elérkezett a választás pillanata gyógyítás és tudományos munka között. Lénárd László a megtisztelő meghívás mellett döntött, vonzották az éppen akkor induló alapkutatások. Szabályos egyetemi és tudományos karrier vette kezdetét, a nagydoktori disszertáció megírását követően 1990-ben kinevezték a tanszék megüresedett vezetői posztjára. Előzőleg, még 1989-ben kapott meghívást a Pécsi Tudományegyetem akkor induló természettudományi karára, ahol orvosegyetemi munkájával párhuzamosan megszervezte az Élettan Tanszékot, majd 10 éven át oktatta a leendő biológusokat és pszichológusokat, valamint irányította a doktori programokat.

1997-ben Lénárd László első körben elnyerte a Széchenyi Professzori Ösztöndíjat, aminek egyik feltétele volt, hogy az igen jelentős anyagi és erkölcsi megbecsülést jelentő díjazásban részesülő csak egy munkahellyel rendelkezzen. A professzor választása ezúttal is az orvosegyetem mellett szólt. A sors fintora: ha az ösztöndíjat 2000, azaz az egyetemek integrációja után ítélik oda, akkor – mint később látni fogjuk: a pécsi integráció irányítója – nem kerül válaszüte elé. A doktori programok azonban folytatódtak, őt hallgató érte el a PhD fokozatot Lénárd László irányításával.

Ugyancsak 1997-ben a POTE integrációs folyamatáért felelős rektor-helyettesévé választották. 2000-ben, az egy-

séges Pécsi Tudományegyetem megalakulása után kérte fel az akkori rektor tudományos rektor-helyettesnek. 2003-ban választották meg rektornak.

Saját – szerénynek tűnő – megfogalmazása szerint azért volt orvos létére „elfogadható” személyiség a változások végig viteléhez, mert azon túl, hogy orvosegyetemi, majd az egészségtudományi karon is végzett tudományos és oktató munkája mellett 10 évig tanított a természettudományi karon, részt vett a bölcsészettudományi kar doktori bizottságának munkájában és a művészeti karon is oktató, mégpedig vizuális percepciót a majdani képzőművészeknek.

Tudományos munkájában – gyermekkori álmát valóra váltva – a kezdetektől fogva kutatta, hogy az egyes pszichológiai események mögött milyen szabályozási folyamatok zajlanak. Ezeknek a témáknak kutatásával még a '80-as években éveket töltött Japánban és az Egyesült Államokban. Kutatásaiban keverednek a fiziológia, a patofiziológia, a pszichológia és az agykutatás elemei. Fontos felfedezéseknek volt részese, így a Princetown Egyetemen kutatótársával elsőként írták le, hogy az amfetamin miként szabadít fel dopamint az agyban.

Következhet majd a dopaminokkal kapcsolatos kutatások eredményeinek átültetése a gyógyítás napi gyakorlatába. Ehhez azonban előbb tisztázni kell még a dopamin jutalmazó hatását fokozó neuropeptidok szerepét. Ez Lénárd László akadémikus kutatásainak harmadik iránya.

Az eddigi eredményeit rögzítő publikációs lista és citációs index imponáló: saját közlemények száma: 544, idézetek száma: 1370, impakt faktor: 137.059.

Beszélgetésünk kezdetekor adódott a kérdés: hogyan lehetséges ilyen fantasztikusan izgalmas és ígéretes tudományos témákat, sikeres kutatói karriert háttérbe tolni a rektori – végső soron hivatali – munka kedvéért?

– Nem szorulnak háttérbe, bár kétségtelen, hogy a napnak csak 24 órája van. De vannak időszakok és feladatok, amikor nem lehet félreállni és kimaradni olyan folyamatokból, amelyeket jó irányba tudok befolyásolni.

– Az egyetem integrációja volt az első ilyen kihívás, amely érte...

– Az integrációt sokan ellenezték és nem is egységesen valósult meg. Míg a fővárosban megmaradtak a szakegyetemek, addig vidéken, ha többnyire erőszak árán is, de valódi univerzitások jöttek létre, amelyekben a tudományok minden ága megjelenik, s vele az egyetemes, az univerzális tudás. Ebben a szerencsés helyzetben van Debrecen és Szeged mellett Pécs is. Hét év után kimondható, hogy máris igen pozitív eredmények tapasztalhatók.

Az integráció jóvoltából a PTE az ország legnagyobb egyeteme lett, hallgatói létszámunk jelenleg 35 411 fő, évek

óta folyamatosan növekszik. Előnyünkre szolgál, hogy intézményeink szétszórva vannak a városban, így az egyetem átszövi a várost és a város az egyetemet..

– Mekkora az épületállomány?

– Hatalmas. Nem tudok kapásból pontos számot mondani. Az biztos, hogy csak az egészségügynek húsznál több telephelye van.

– És a képzés minősége?

– Elismerten magas, az egyetemi rangsorokban valamennyi karunk előkelő helyen áll. Ebben az évben a Magyar Akkreditációs Bizottságtól az Általános Orvosi Kar valamint az Állam és Jogtudományi Kar Kiváló Oktatási Hely státuszt kapott, az elmúlt három évben pedig egyetemi karrá vált a Pollack Mihály Műszaki Kar, az Egészségtudományi Kar, ahová PhD programot is akkreditáltak, a Felnyitóképzési- és Emberi Erőforrás Karunk, amelynek működése már az országhatáron is átnyúlik. Részt veszünk a város életében, példa rá, hogy Bölcsészettudományi Karunk Ókortörténeti Tanszéke tárja fel a római korból való Hétkaréjos Ókeresztény Sírkapolnát, és a Pollack nemzetközi hírű DLA építész iskolája tervezi hozzá a rezervációt, s felügyeli az építkezést. Ezen túl meghatározók vagyunk az egész régió életében, hiszen egyik karunk székhelye Szekszárdon van, Egészségtudományi Karunk pedig Szombathelyen, Zalaegerszegen és Kaposváron rendelkezik képzési központokkal. 10 egyetemi karunkon 20 doktori és 2 DLA iskola működik. Beindultak a karok közötti képzések, jó példa rá a művészeti terapeuta képzés, amelyet az orvosi kar pszichiátriai klinikája és művészeti karaink (mozgás, zene, festészet) közösen szerveznek. Ha nincs integráció, akkor erre soha nem kerülhetett volna sor.

Orvosképzésünk nemzetközi rangját bizonyítja, hogy első három évfolyamunkon lényegesen több a külföldi, angol és német nyelven tanuló medikus, mint a magyar. Írországból felkérést kaptunk orvos- és nővérképzés ottani megszervezésére.

– Milyen a PTE jövőképe?

– Sok-sok hányattatás után ugyan, de rendkívül pozitív...

– Hányattatásokról eddig nem esett szó, sikerekről csupán...

– Valójában sikertörténet ez is. Elsősorban Szívcentrumunkról van szó, amelynek köszönhetően az elmúlt öt évben a Balatontól délre eső területen a felére csökkent a szívinfarktus utáni halálozás. Ám a Szívcentrum létesítéséhez anyagilag senki nem járult hozzá, azt az egyetem gazdálkodta ki, évi félmilliárd forintos hiteltörlesztést vállalva. Ezen ebben az évben jutunk túl. Ugyancsak nagy áldozatok árán, egy fillér támogatás nélkül hoztuk létre az orvoskaron a gyógyszerész képzést. Sikeresen, hiszen már doktori iskola is működik ott.

– Miért olyan fontos egy új gyógyszerész kar létesítése?

– Stratégiai kérdés, amelynek jelentősége messze túlnő az egyetem, de még a város keretein is. A régióban a nehézipar tönkrement, a bányákat bezárták, a gazdasági hanyatlásból az egyetlen kitörési pontot a kutatás-fejlesztés

ígéri. A számunkra adott orvostudományi háttér mellett kézenfekvő a gyógyszer- és infobionikai kutatások idecsalogtatása. Ennek bázisa lehet a gyógyszerészeti kar.

Ezek az önerőből megvalósított fejlesztések oda vezettek, hogy kincstári biztost rendeltek az egyetem vezetése mellé, súlyos megszorítások következtek, amelyek mára meghozták eredményüket. Hangsúlyoznom kell, hogy gazdasági bajainkat nem a tudományegyetem – egyébként pozitív szaldós – működése, hanem a klinikai ellátás okozta. Lehetetlen állapot, hogy a kötelező egészségügyi szolgáltatások alulfinanszírozottsága szakadékba ránthasson egy egész tudományegyetemet. Ezért üdvözlöm, hogy a minisztérium felkérésére 2008 januárjáig ki kell dolgozzunk egy elkülönített finanszírozási modellt. Nem könnyű feladat, mert ezt úgy kell megvalósítani, hogy az orvosképzés és a kutatás, ezen belül az egyetem autonómiája ne szenvedjen csorbát.

– Merre látja a megoldást?

– Még 1992-ben éppen a pécsi egyetem II. számú Belgyógyászati Klinikája volt az első, amely a művesekezeléseket a Fresenius-sal együttműködve nyújtotta, és ugyancsak magántőke bevonásával jött létre a diagnosztikai centrumunk, jutottunk MRI és CT készülékekhez. Igenis szükségünk van a magántőkére, ám kontrollált formában. Az orvosi technológia fejlődése olyan sebességű, hogy a világ pénze nem lenne elegendő a telepítésére, nemhogy az OEP-től kapott finanszírozás. Olyan működési modelleket dolgoztunk ki, amelyek mellett nem csak gyógyítani tudunk, mégpedig az elvárt legmagasabb progresszívitási szinten, hanem kutatni is és a gyógyítást oktatni is.

Visszatérve a jövőképhez! Ma még alig belátható távlatokat nyit, hogy 2010-ben Pécs lesz Európa egyik kulturális fővárosa. A város is igen jól tudja, hogy ezt az egyetem részvétele nélkül nem lehet megcsinálni. A közelmúltban kötöttük meg azt az együttműködési megállapodást, amely alapján a városi és a megyei önkormányzat mellett a Pécsi Tudományegyetem is részt vesz az Európa Kulturális Főváros-programban. Máris biztos, hogy Keleti Campusunk – művészeti karok, könyvtár, informatika – szorosan kapcsolódik majd a rendezvényekhez.

A másik nagy, ide is kapcsolható project a Nemzeti Fejlesztési Terv része. A városban jelenleg három egészségügyi szereplő van jelen. Pécs olyan megyei jogú város, amelynek nincsen saját kórháza, de van járóbeteg-ellátó hálózata. Ugyanakkor a városban működik a megyei kórház, valamint az orvosegyetem klinikái. Mi, a szereplők már régen felismertük – 1997-ben, majd 2004-ben társulási szerződésben is rögzítettük –, hogy lehetetlenség három különálló rendszert, például két szülészetet, gyermekellátó intézményt, diagnosztikát stb. párhuzamosan működtetni, ezeket egyesíteni és racionalizálni kell. Ugyanakkor a gyenge ellátási területeket fejleszteni szükséges. Azon dolgozunk, hogy a három rendszert egyé formáljuk. Ennek keretében készült el a 68 milliárd forintot igénylő NFT II. fejlesztési terünk. Szerepel benne a három ellátó rendszer egyesítése, és a kiírásnak megfelelő barnamezős beruházások. A „barnamezős” azt jelenti, hogy fel kell használjuk régi épületeink

egy részét is. Az elvárásoknak megfelelően terveket készítettünk egyes telephelyek felszámolására, az aktív ágyak számának csökkentésére és a krónikus ágyak számának növelésére. Májusban a kormány megalégedettségét is kivívva benyújtottuk a terveket. Sajnos a pénzügyi keretet 68-ról 49 milliárdra csökkentették. Ebből 35 milliárdos uniós forrásra számíthatunk, a többinek felét a magyar állam biztosítja, míg másik felét magántőke bevonásával kell előteremtenünk. Már készülnek a szűkített tervek, amelyek záros időn belül Brüsszelbe kerülnek jóváhagyásra.

Tudjuk, nem lehet 49-ből ugyanazt megépíteni, mint lehetett volna 68 milliárdból. De kérdem én, mikor került ez-előtt ebbe a régióba ennyi pénz? Soha. És akkor még nem számoltam a kulturális főváros program 40 milliárdjából az egészségügy fejlesztésére, épületállományának feljavítására fordított részével, valamint a Pólus Pályázatok egészségiparra fordítható forrásaival. Összegezve: a Pécsi Tudományegyetem most olyan lehetőségek előtt áll, amelyre még egyetlen magyar egyetem múltjában sem volt példa. A következő évek 40–50 évre meghatározzák a jövőt.

Idővel viszont szűkösön állunk, hiszen – és itt zárul a kör – hiába, hogy az NFT II. megvalósításának határideje 2014, az újjászületett egészségügyi intézmények jelentős részére már szükség lehet az Európai Kulturális Főváros rendezvényeire várt kétmillió látogató ellátásához is, sőt, Pécs belvárosának rekonstrukciója során a tervezők igencsak számítanak például az urológiai vagy a fül-orr-gége klinika megüresedő épületeire, telkeire.

Pécs új betegellátó központja az egyetem Nyugati Campusa körül helyezkedik majd el. A 400 ágyas klinika

környékét beépítjük, a Kórház téri megyei kórház épülete jelentős átalakítás után működik majd tovább, valamint a volt Honvéd Kórház területén tervezünk jelentős új beruházásokat. A városi tulajdonú rendelőintézetek hálózata lényegében megmarad. A Lác utcait, az uránvárosit átalakítva megtartjuk, míg egy harmadik az Akác utcában épül meg.

– Össze tudná foglalni egyetemi ars poeticáját?

– Három elemet tartok egyformán fontosnak. Az úgynevezett hungarikumok megőrzését, ilyenek a finn-ugor nyelvészet, zeneoktatásunk, benne a Kodály-módszerrel, a folk-lór és egyebek. A második az oktatás minőségének őrzése és fejlesztése. S végül, de nem utolsó sorban a nemzetköziség, ami jelenti az idegen nyelveken való oktatást, amelynek köszönhetően nemcsak magunk is oktathatunk külföldi diákokat, hanem a magyar diákok is elsajátítják a tudományok nemzetközi nyelvét, bekapcsolódhatnak a nemzetközi tudományos életbe. Ide tartozik: céloom elérni, hogy minden egyes hallgatónk legalább egy szemesztert külföldi egyetemen töltsön. Nem csupán azért, hogy az adott idegen nyelvet elsajátítsa, hanem, hogy látóköre – és nem utolsó sorban kapcsolatrendszere – nemzetközivé váljon. Ennek másik oldala, hogy mi is minél több vendégszereplőt fogadjunk egyetemünkön. Ennek érdekében a világ számos intézményével bonyolítunk csereprogramokat és részt veszünk minden lehetséges nemzetközi ösztöndíj-programban is. Jelenleg a Magyarországon tanuló külföldi diákok negyede, több mint ezer fő Pécsen van. Ezt a számot szeretném megsokszorozni.

– Köszönöm a tájékoztatást!

NÉVJEGY

Dr. Lénárd László 1969-ben szerzett általános orvosi diplomát a Pécsi Orvostudományi Egyetemen. 1980-ban az orvostudomány kandidátusa, 2001-től a Magyar Tudományos Akadémia leve-

lező tagja. 1990–1997 között egyetemi tanár a Janus Pannonius Tudományegyetem Állattani Tanszékén. 1997-től előbb a POTE, majd a PTE tudományos rektorhelyettese, 2002-től a PTE Általános Orvostudományi Kar dékánja. 2003-ban rektornak választották.

I. Egészség-gazdaságtan Konferencia

2007. július 4.

Új helyszín!

Best Western Hotel Hungaria – 1074 Budapest, Rákóczi út 90.

LARIX Kiadó Kft.

1089 Budapest, Kálvária tér 3. II. 29. • Telefon/fax: 333 2434, 210 2682
www.imeonline.hu • ime@imeonline.hu • www.larix.hu • larix@larix.hu